

S. Sayısı : 145

Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici maddeler eklenmesi hakkında Kanun tasarısı ile Bingöl Milletvekili Feridun Fikri Düşünsel'in, Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun geçici maddesine iki fıkra eklenmesine ve Bolu Milletvekili Lûtfi Gören'in, Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun geçici maddesinin kaldırılmasına ve bundan doğacak hakların tanınmasına ve Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine ve geçici maddesinin kaldırılmasına ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesine dair Kanun teklifleri ve Geçici Komisyon ve Bütçe Komisyonu raporları (1/460, 2/98, 131 ve 137)

Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici maddeler eklenmesi hakkında Kanun tasarısı (1/460)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1012, 6 - 4270

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun ikinci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici maddeler eklenmesi hakkında Ulaştırma Bakanlığına hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 6 . XII . 1948 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ile gerekçesinin ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

**Başbakan
Hasan Saka**

GEREKÇE

Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanun hükümlerinden Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü ile Devlet Denizyolları ve limanları İşletme Genel Müdürlüğü memurlarının da istifadelerini sağlamak maksadiyle ilişik kanun tasarısı hazırlanmış ve Eylül 1939 tarihinden bugüne kadar geçen süre içinde bahsi geçen idarede memur iken muvazaflık hizmetini kısa olarak yapmak üzere silâh altına alınmış ve halen terhis edilmiş veya edilmemiş olanların durumları da geçici maddelerde nazarı dikkate alınmıştır.

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 15 . I . 1943 tarihli ve 4379 sayılı Kanunun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bu kanunun hükümleri Devlet Demiryolları ve Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlükleri memurlarıyla 3659 sayılı Kanuna tâbi müesseseler memurlarına da şâmindir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte muvazaflık hizmetini kısa olarak yapmak üzere silâh altında bulunan 3173 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele dâhil :

A) Müseccel memurlar hakkında eski hükümler,

B) Müseccel olmadıkları cihetle idare ile ilgileri kesilmiş bulunan memurlardan yedek subay olarak terhis edilecekler hakkında, terhislerinden itibaren 3 yıl içinde müracaat etmeleri şartıyla birinci madde hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — 1 . IX . 1939 tarihinden sonra muvazaflık hizmetini yapmak üzere silâh altına alınmış olup da bu yüzden idare ile ilgisi kesilen 3173 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele dâhil gayrimüseccel memurlardan;

A) Bu kanunun yayımından evvel yedek subay olarak terhis edilmiş olup da terhislerinden itibaren 3 yıl içinde ve bu kanunun yayımından evvel idareye tekrar intisap etmiş olanlar hakkında bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte müktesep hak olarak almakta oldukları ücret derecesi üzerinden,

B) Bu kanunun yayımından evvel yedek subay olarak terhis edilmiş bulunduğu halde idareye henüz intisap etmemiş olup terhis tarihlerinden itibaren 3 yıl içinde idarede bir görev alacakların müktesep hak olarak tâyin edilecekleri ücret dereceleri üzerinden,

Haklarında birinci madde hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 3. — Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 3656 sayılı Kanuna tâbi memurlarından bu kanunun yayımı tarihinde muvazaflık hizmeti kısa ola-

rak yapmak üzere silâh altında bulunanlar hakkında eski hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

Bunlardan yedek subay olarak terhis edilecek olanlarla 1 . IX . 1939 tarihinden sonra muvazaflık hizmetini kısa olarak yapmak üzere silâh altına alınmış bulunanlardan bu kanunun yürürlüğünden evvel yedek subay olarak terhis edilerek idaredeki görevine başlamış bulunanların Yedek Subay Okulunda 1/3 nispeti üzerinden ücret almak suretiyle geçmiş ve geçecek olan süreleri :

A) Halen Yedek Subay Okulunda olanların subay tâyinleri tarihinde müktesep hak olarak alacakları ücret derecesindeki,

B) Halen subay tâyin olunmuş veya idaredeki görevine başlamış bulunanların bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte müktesep hak olarak almakta buldukları ücret derecesindeki,

Terfilerinde nazara alınır.

Bu madde ile geçici 1 ve 2 nci madde hükümlerinden daha evvel diğer bir dairede haklarında 4379 sayılı Kanun uygulanmamış olanlar faydalanırlar.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bir memuriyete girmeden veya memurlukla alâkası kesilmek suretiyle ve Eylül 1939 tarihinden sonra muvazaflık hizmetini kısa yapmak üzere silâh altına alınan ve yedek subay olarak terhis edilenlerden 3665 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi daire ve müesseselerde görev almadan, terhislerinden itibaren 3 yıl içinde Devlet Denizyolları ve Limanları ve Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel müdürlüklerinden bir göreve tâyin olunup da tâbi buldukları hükümler dairesinde terfilere yapılmış bulunanların yedek Subay Okulunda ve yedek subaylıkta geçen hizmet süreleri bu kanunun yayımı tarihinde buldukları derecelerdeki terfilerinde nazara alınır.

GEÇİCİ MADDE 5. — Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 3656 sayılı Kanuna tâbi memurlardan veya Devlet

Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü gayrimüseccel memurlarından iken Eylül 1939 tarihinden sonra yedek subay olarak fiilî hizmete alınanlardan terhislerinden itibaren 3 yıl içinde ve bu kanunun yayımından evvel bu idarelere intisap ile :

A) Umumî hükümler dairesinde terfi ettikten sonra 3656 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi daire ve müesseselerde görev almış bulunanlardan,

B) Umumi hükümler dairesinde terfi için gereken müddeti doldurmadan ve terhisi 3 yılı geçtikten sonra 3656 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi daire ve müesseselerde görev almış ve buralarda umumi hükümler dairesinde terfi etmiş bulunanlardan,

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü gayrimüseccel memurlarının Yedek Subay Okulunda ve yedek subaylıkta Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 3656 sayılı Kanuna tâbi memurlarının Yedek Subay Okulunda 1/3 nispeti üzerinden ücret almak suretiyle, geçen hizmet süreleri bu kanunun yayımı tarihinde buldukları derecelerdeki terfilerinde nazara alınır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan <i>H. Saka</i>	Devlet Bakanı Başb. Yardımcısı <i>Barutcu</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı <i>Fuad Sirmen</i>
Millî Savunma Bakanı <i>H. Çakır</i>	İçişleri Bakanı <i>M. H. Göle</i>
Dışişleri Bakanı <i>N. Sadak</i>	Maliye Bakanı <i>Ş. Adalan</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>T. Banguoğlu</i>	Bayındırlık Bakanı <i>Nihat Erim</i>
Ekonomi Bakanı <i>C. Ekin</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>Dr. K. Bayizit</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı <i>E. Erişirgil</i>	Tarım Bakanı <i>Cavid Oral</i>
Ulaştırma Bakanı <i>Gülek</i>	Ticaret Bakanı <i>C. S. Barlas</i>
Çalışma Bakanı <i>T. B. Balta</i>	

Bingöl Milletvekili Feridun Fikri Düşünsel'in, Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun geçici maddesine iki fıkra eklenmesine dair Kanun teklifi (2/98)

Yüksek Başkanlığa

Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun geçici maddesine iki fıkra eklenmesine dair hazırladığım Kanun tasarısı, gerekçesiyle birlikte Yüksek huzurunuzda sunulmuştur.

Kanunluk kesbetmesi için gereğinin yapılmasını hürmetlerimle dilerim.

19 . IV . 1948

Bingöl Milletvekili
Feridun Fikri Düşünsel

GEREKÇE

Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 21 . I . 1943 gününden bugüne kadar kanunun muvakkat maddesinin tatbik şekline evvelce memurlukta bulunmuş olan yargıcı adayları ile bulunmamış olanlar arasında bu sonrakilerin lehine olarak bir fark meydana gelmiştir. Şöyleki:

İlk defa mesleğe alınan adaylar arasında hiç memuriyet yapmadan iki yıldan ziyade muvazaf askerlik hizmetini tamamlayanlar, 35 lirası aslı maaşla hizmete alınmakta ve bir ay sonra da 4379 sayılı Kanuna uyarak askerlikte geçen hizmet sürelerini kıdemlerine saymak suretiyle 40 lirası aslı maaşla görevlendirilmektedir.

Aynı durumda ve mahdut sayıda olup evvelce memuriyet yapmış olanlar ise 35 lira aslı maaşla tâyin edilmekte, askerlikte geçen iki yıldan ziyade hizmet süreleri kıdmlerine sayılmamaktadır.

Halbuki 4379 sayılı Kanunun mucip sebeplerinin 5 nci fıkrasının 5 nci satırında (Memur yedek subaylar, emsallerine haksız olarak tefevvuk etmektedirler) denmekte ve 8 nci fıkrasının son satırında da (Memleket gençliği arasında mutlak bir adaletin temini ve gençliğin rekabetten ve hile yollarına sapmaktan vikayesi maksadiyle ilişik Kanun lâyihası tanzim kılınmıştır) diye yazılmakla kanun koyanın maksadı açıkça ortaya konulmuş bulunmaktadır.

Yine Millî Savunma Komisyonunun mazbatasında (İkiliği bertaraf etmek maksadiyle tanzim edilen Kanun lâyihası) denmekte ve Bütçe Komisyonunun mazbatasında da (Askerlik vazifesine gidenler arasında tatbikatta mevcut adaletsizliği ortadan kaldırmak) ve İçişleri Komisyonu mazbatasında da (Terhislerinden sonra tâyin olundukları memuriyette aralarında görülen müsavatsızlığı ortadan kaldırmak ve bu gibiler hakkında müşterek ve umumi bir hüküm ikame etmek maksadını güden lâyiha denmek suretiyle memur olan ve olmıyanların terhislerinde vâkı adaletsizliği ortadan kaldırmak gayesinde ittifak olunmuştur.

Muvakkat maddenin birinci fıkrasında (Bir memuriyette iken muvazzaflık hizmetini tam veya kısa olarak yapmak üzere silâh altına alınmış ve bu kanunun neşri tarihinde terhis edilmemiş olanlar hakkında eski hükümlerin tatbikına devam olunur) denmekle müktesep haklar korunmuştur. Yani bu fıkra ile memur olup da kanunun neşri sırasında terhis edilmemiş olanların müktesep hakları tanınmakla beraber ayrıca memuriyette geçen muvazzaflık askerlik hizmet sürelerinin de kıdemlerine sayılacağı eski kanun hükümleriyle teminat altına alınmıştır.

Fakat yukarıda orzoluğu üzere tatbikat, mezkûr kanunun anlama şekline doğan bir netice olarak, tamamiyle bunun aksi olmuştur.

Meselâ; Gümrük ve Tekel Bakanlığında memur iken askere alınıp da 4379 sayılı Kanunun neşrinde henüz terhis edilmemiş bulunan bir memur, ikibuçuk yıl bir hizmetten sonra terhisinde, adliye-ye intisabı halinde askerlikte geçen iki buçuk yıllık hizmet süresi sayılmamaktadır.

Memleket gençliği arasında mutlak bir adaletin temini maksadiyle tanzim edildiği gerekçesi münderecatından anlaşılın 4379 sayılı Kanunun Bu tarzda anlaşılın bulunarak tatbikatın maksatla makûs bir netice vermesi mevzuun her türlü tereddüdü selbedecek şekilde daha vazih hükümlerle takninini daha uygun olacağını mülâhaza ettiğinden yukarıda mâruz halin önüne geçilmek ve kaybolan haklar iade edilmek amacıyla mezkûr kanunun geçici maddesine iki fıkra ilâve edilmesi gerekli görülmüştür.

*Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun geçici
maddesine iki fıkra eklenmesine dair Kanun
teklifi*

MADDE 1. — Maaş Kanuna ek 4379 sayılı Kanunun geçici maddesine aşağıdaki iki fıkra eklenmiştir :

Evvelce memur iken Eylül 1939 tarihinden sonra muvazzaflık hizmetini kısa olarak yapmak üzere silâh altına alınanlardan muvazzaflık müddetinde fazla yedek subay olarak askerlikte kalmış olanların terhislerinde Adalet Bakanlığına intisapları halinde Yedek Subay Okulunda ve subaylıkta geçirmiş oldukları müddet terfi müddetlerine eklenir.

Yukarıdaki fıkrada yazılı durumda bulunup-

da halen Hâkimler Kanununa tâbi olarak görevde olanlardan 4379 sayılı Kanun hükümlerinden şimdiye kadar istifade etmemiş olanların terfi emsallerinin terfi tarihleri göz önünde tutularak o tarihlerden itibaren yapılır ve bu suretle arada hâsıl olacak geçmiş zamana ait terfi maaş farkları ödenir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini yürütmeye Bakanlar Kurulu memurdur.

Bolu Milletvekili Lûtfi Gören'in, esas kanuna ek 4379 sayılı Kanunun geçici maddesinin kaldırılmasına ve bundan doğacak hakların tanınmasına dair kanun teklifi (2/131)

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

15 Ocak 1943 tarih ve 4379 sayılı Maaş Kanununa ek kanunun muvakkat maddesinin kaldırılmasına ve bundan doğacak hakların tanınmasına dair olan kanun teklifim gerekçesiyle birlikte sunulmuştur.

Gerekli komisyonlarda ve umumi heyette görüşülmesine müsaadelerini derin saygılarımla rica ederim.

Bolu Milletvekili
Lûtfi Gören

Kanun gerekçesi

15 Ocak 1943 tarih ve 4379 sayılı Kanunun vaz'ındaki maksat ve gerekçesinde de görüleceği üzere memleket gençleri arasında haksız tefevvuklara meydan vermemek, hile yollarına sapmaktan alıkoymak ve aralarında mutlak adaleti sağlamaktır.

Filhakika tahsil dereceleri eşit olan A, B, olarak adlandırılan iki genç muvazzaf askerlik hizmetini ifa için müracaat ediyorlar. (A) askere sevk olunuyor. (B) gelecek seneye tecil olunuyor ve boş gezmek için memurluğa tâlip oluyor ve tâyininden 6 - 7 ay sonra ehliyetini ispat ederek namzetlikten asli memuriyete geçiriliyor. Bir sene sonra askere sevk olunsa dahi eski kanuna göre memuriyeti muhafaza ediliyor ve yedek subaylıktaki hizmetleri terfi süresine sayıldığından arkadaşından çok evvel terfi etmiş ve arkadaşı A ya tefevvuk ettiği gibi A kendisine iş ararken B doğruca eski vazifesi başına dönüyordu.

4379 sayılı Kanunun birinci maddesi muvazzaf askerlik hizmetini ifa için silâh altına alınanların memuriyetle alâkaları kesilir hükmünü taşıyan birinci fıkra hem memuriyetin ait olduğu bütçeyi fuzuli külfetten hem de memuriyetin icabettirdiği hizmeti ihmalden kurtarmıştır. Maddenin ikinci fıkrasında yazılı hükme göre de kısa hizmete tâbi olup da asli memuriyete tâyinden evvel veya sonra muvazzaf askerliğini yapan yedek subayların subaylıkta geçirdiği müddet terfi müddetlerine ilâvesini âmirdir. Böylece memuriyete girmeden askere giden yedek subayların askerlikte geçen müddetleri de sonradan tâyin edilecek memuriyetin terfi hesabında sayılmakta olduğundan gençlerin askerlik ödevine karşı şevklerinin artırılması sağlanmıştır. Ancak 4379 sayılı Kanunun muvakkat maddesinin tatbikinde görülen haksızlığı da şöylece izahedeceğim.

Memleket gençlerinden A 18 yaşında liseyi ikmal etmiş ve geçim zorluğu yüzünden 20 lira aylıklı bir memuriyete namzet olarak tâyin edilmiştir.

7 - 8 ay sonra ehliyeti görülerek asli memuriyete geçirilmiştir. Bu genç memuriyet hizmetleri haricinde çalışarak Hukuk Fakültesini ikmal ederek fakülte arkadaşı B ile birlikte muvazzaf askerlikleri ifa için Yedek Subay Okulunda saniyen kıta hizmetlerini ifa ederek terhis olunurlar. Yukarıda arz edilen kanunun birinci maddesinin ilk fıkrasına göre A'nın eski memuriyetiyle alâkası kesilmiş olduğundan fakülte arkadaşı B ile birlikte yeniden bir vazifeye tâlip olarak tâyinleri yapılır. Bu iki arkadaşın 4379 sayılı Kanunun muvakkat maddesi muvacehesinde durumları A askerlikten önce memur olduğundan yedek subayda geçen askerlik müddeti terfi müddetine sayılmaz. Arkadaşı B ise askerlikten önce memuriyeti olmadığından askerlikte geçen müddeti terfi müddetine sayılır.

Netice A arkadaşı B den iki sene önce Devlet hizmetine girerek ehliyet ve muvaffakiyeti görecek asli memurluğu tasdik edilmiş bulunmasına rağmen yeni vazifeye giren arkadaşı B den iki sene sonra terfii mümkün olabiliyor. Böylece A'nın müktesep hakkının kaybını B'nin arkadaşına haksız tefevvuku meydana gelmektedir.

Bundan dolayı 4379 sayılı Kanunun muvakkat maddesinin kaldırılması ve bundan doğacak müteşep hakların tanınması maksadiyle hazırladığım kanun teklifi aşağıya yazılarak sunulmuştur. Kabulü mâdalete uygun olacak ve yüzlerce vatandaşı haksız muameleden kurtulacaklardır.

Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun muvakkat maddesinin kaldırılması ve bundan doğacak hakların tanınmasına dair Kanun

BİRİNCİ MADDE — 15 Ocak 1943 tarih ve 4379 sayılı Kanunun muvakkat maddesi kaldırılmıştır.

İKİNCİ MADDE — Birinci maddenin tatbikından doğacak haklar sahiplerine iade olunur.

ÜÇÜNCÜ MADDE — bu kanun neşri tarihinden yürürlüğe girer.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Bolu Milletvekili Lûtfi Gören'in Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine ve geçici maddesinin kaldırılmasına ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesine dair kanun teklifi (2/137)

B. M. M. Yüksek Başkanlığına

Müttekaddem Maaş Kanununa ek kanunun muvakkat maddesinin kaldırılması ve bundan doğacak hakların tanınması hakkındaki kanun teklifim Geçici Komisyona tevdi buyurulmuştur. Yeniden edindiğim malûmata göre kanunun tevsii lüzumuna kaani olarak yeniden ve tevsian hazırladığım işbu kanun teklifim evvelce takdim ettiğim kanunla birlikte müzakere edilmek üzere Geçici Komisyona havalesini saygı ile rica ederim.

Bolu Milletvekili
Lûtfi Gören

Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine ve muvakkat maddenin kaldırılmasına ve yeni hükümler eklenmesine dair Kanun teklifi

BİRİNCİ MADDE — 4379 sayılı Kanunun birinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. Mecburi askerlik mükellefiyeti için silâh altına alınanların memuriyetle alâkaları kesilir. Bunların askerlik hizmeti esnasında memuriyeti muhil halleri görülmiyenlerden memuriyete tâlip olanların tecihan tâyinleri, ve bunların askerliğe alınmaları yüzünden emsalinden aşağı derecede kalmamaları için Yedek Subay Okulunda ve kıtada geçen mecburi askerlik hizmetlerinde geçen müddet lehte hesap edilerek bu madde hükmü sağlanır.

İKİNCİ MADDE — 4379 sayılı Kanunun

muvakkat maddesi kaldırılmıştır.

ÜÇÜNCÜ MADDE — 4379 sayılı Kanunun muvakkat maddesinin uygulanmasından zarar görenler hakkında da bu kanunun birinci maddesi uygulanır.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunun uygulanmasında buna aykırı olan kanun hükümleri tatbik olunmaz.

BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

ALTINCI MADDE — Bu kanun hükümlerini yürütmeye Bakanlar Kurulu memurdur.

— 7 —

Geçici Komisyon Raporu

T. B. M. M.

Geçici Komisyon

Esas No. 1/460, 2 98, 131 ve 137

Karar No. 2

20 . I . 1949

Yüksek Başkanlığa

Kamutay kararı ile Geçici Komisyonumuza havale buyurulan;

1. — Bingöl Milletvekili Feridun Fikri Düşünsel'in «Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun geçici maddesine iki fıkra eklenmesine dair kanun teklifi»;

2. — Bolu Milletvekili Lûtfi Gören'in:

A) «Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun Muvakkat maddesinin kaldırılmasına ve bundan doğacak hakların tanınmasına dair» kanun teklifi ile;

B) «Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine ve muvakkat maddenin kaldırılmasına ve yeni hükümler eklenmesine dair» kanun teklifi;

3. — Yozgat Milletvekili İhsan Olgun ve İsparta Milletvekili Sait Köksal'ın «1700 sayılı Kanunun ikinci ve üçüncü maddelerini değiştiren 4089. sayılı Kanunun 1 ve 2 nci maddelerinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi»;

4. — Ulaştırma Bakanlığınca hazırlanıp Bakanlar Kurulunun 6 . XII . 1948 tarih ve 71-1012 ve 6-4270 sayılı kararıyle Yüksek Meclise sunulan «Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun ikinci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarı»;

Komisyonumuzda Maliye, Adalet, İçişleri ve Ulaştırma Bakanlık mümessillerinin huzuru ile incelendi.

Bu tasarı ve tekliflerde gerek münferiden gerekse mütedahil olarak şu esasların ileri sürüldüğü görüldü.

1. — 4379 sayılı Kanunun birinci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı askerlikte geçen müddetin tam olarak memuriyet müddetinde geçmiş sayılması;

2. — 4379 sayılı Kanunun ikinci maddesi şümulünden Devlet Demiryolları memurlarının haricte kaldıkları görüldüğünden bu kanunun adı geçen memurlara da uygulanmasının temini;

3. — Kısa hizmete tâbi muvazzaf olarak as-

kerlikte geçirilen müddetin muvazzaflık, staj ve mecburî hizmet bittikten sonra alınan asli memuriyette geçmiş sayılması;

4. — Evvelce memur olup da Eylül 1939 dan sonra muvazzaf askerlik hizmetini kısa olarak yapmak üzere silâh altına alınmış olanlardan askerlikte geçirdikleri müddetin memuriyette geçmiş sayılmıyarak 4379 sayılı Kanunun geçici maddesinden faydalanmamış bulunanların bu istifadelerinin temini;

5. — Kısa hizmete tâbi muvazzaf askerlik hizmetinde geçirilen müddetin, kaymakamlık namzetlik ve staj müddetleri bittikten ve kaymakamlığa tâyinden sonra bu memuriyette geçmiş sayılması ve bu namzetlik ve staj statüsünde bâzı değişiklikler yapılması; teklif edilmektedir.

Bu konu üzerinde Komisyonumuzda yapılan inceleme sonunda aşağıda yazılı hususlar kabul edilerek, 4379 sayılı Kanunda görülen değişiklikler ve ilâveler yapıldı :

1. 4379 sayılı Kanunun birinci maddesi ile iki prensip kabul etmiştir.

A) Muvazzaf askerlik hizmeti için askere alınanların memuriyetleri ile ilgileri kesilir. Ancak, eski memuriyetlerindeki sınıf ve dereceleri mahfuz kalır. Ve terhislerinden itibaren üç yıl içinde memuriyet talebinde bulunanlar eski sınıf ve dereceleri üzerinden tercihan tâyin edilir. (1 nci fıkra).

B) Kısa müddete tâbi olup da muvazzaf askeri - hizmete alınanların - askerlikten önce memur olsalar da olmasalar da - askerlikte geçirdikleri müddet memuriyetlerine sayılır.

aa) Muvazzaf kısa hizmetini yapmak üzere askere alınmadan önce asli bir memuriyette bulunmayıp da, yedek subay olarak terhislerinden sonra ilk defa böyle bir memuriyete 3 yıl içinde geçecek olanlar hakkında ihtilâf yoktur: Yedek Subay Okulunda ve subaylıkta geçirdikleri müddet, sonradan aldıkları asli memuriyette geçmiş sayılır. Askerlikte geçirdikleri müddet, memu-

riyette geçmiş sayılarak eğer terfi müddeti bu suretle tamamlanmış oluyorsa otomatik olarak terfi ederler. Eğer ilk terfi müddetlerinden daha fazla bir müddet askerlik yapmışlarsa, bu fazla müddet, ikinci terfi müddetinde geçmiş sayılarak, askerlikte geçirilen müddetin tamamının terfi müddetine esas olması temin edilmiştir.

bb) Evvelce memur iken kısa hizmete tâbi olarak muvazzaflık askerî hizmetini yapmak üzere silâh altına alınanların Yedek Subay Okulunda ve subaylıkta geçirdikleri müddet terfi müddetlerine eklenir. Askerlikten önceki memuriyet müddetine eklenen bu askerlik hizmet müddetinden artanı daha sonraki terfi müddetine ve yine arttığı takdirde bir sonraki terfi müddetine sayılır.

Birinci maddede yapılan değişiklik, muvazzaf hizmette geçen askerlik müddetinin eksiksiz olarak memuriyet müddetine saymayı teminden ibarettir. 4379 sayılı Kanununun vaz'ı maksadı askerlik gibi âli bir hizmet sırasında gençleri memuriyet müddeti ve terfi imkânları gibi şahsi endişelerden uzak tutmak olduğuna göre askerlikte geçirilen müddetin eksiksiz olarak memuriyet terfi müddetine eklenmesi ve bu müddette geçmiş sayılması zaruri görülmüştür. Mer'i kanunun askerlik müddetinin terhisten sonra ilk terfi müddetine sayılıp, artanının sonraki terfi müddetleri için nazarı itibara alınmaması tarzındaki tatbikata meydan verecek şekilde olması yüzünden bu değişiklik yapılmıştır.

Terfi için gerekli olan ehliyet şartının bu kanundaki müddetler için bahis mevzuu olmıyacağı; askerlikte geçen müddetin, ehliyetle memuriyette geçmiş sayılacağı da kararlaştırılmıştır. Askerlik müddetinin eklendiği ve fiilen memuriyette geçirilmiş veya geçirilecek olan müddette terfi için gerekli olan ehliyet unsurunun bu husustaki mevzuata göre aranacağı tabiidir.

2. Askerlikte geçen müddetin, namzetlik, staj ve mecburi hizmetler için hesaba katılmıyacağına dair birinci maddenin son fıkrası hükmü ; namzetlik, staj ve mecburi hizmetin muhakkak yapılması gerektiği mânasını ifade eder. Faraza staj yapmakta iken muvazzaf kısa hizmete alınan bir memur; askerlikte geçirdiği müddetle stajını ikmal etmiş sayılmaz. Terhisinden sonra stajdan kalan müddetini tamamlamak zorundadır. Mer'i kanunun hükmü budur.

Yapılan değişikliğe gelince :

A) Hiç memur değilken muvazzaflık hizmeti için askere alınanlar, terhislerinden sonra aldıkları memuriyette, bu memuriyetin hususiyetine göre mevzu kanunlara nazaran yapmakla mükellef oldukları namzetlik ve stajı fiilen yapıp bitirdikten sonra, başhyan ilk memuriyet derecesinde askerlikte geçirdikleri müddet hesap edilir. ve askerlik müddetinin tutarı kadar müddet bu dereceli memuriyet yapmış sayılırlar. Askerlikte geçen müddetin artan miktarı üst derecelerde geçmiş sayılır.

B) Bu memuriyetin namzetlik veya staj devresinde iken muvazzaf kısa hizmet için askere alınanlar terhis edildikten sonra, namzetlik veya staj müddetlerini bıraktıkları miktardan itibaren tamamlayarak aldıkları ilk memuriyet derecesinde askerlikte geçirdikleri müddet hesap edilir ve bu deerceye askerlikte geçirilen müddetin tutarı kadar memuriyet yapmış sayılarak bir üst dereceye terfilerine esas olur. Bu müddetten artanı üst derecelerdeki müddetlere sayılır.

Bu değişikliğin esası hulâsa edilirse :

Namzetlik, staj ve mecburi hizmetler, askerlikte geçirilen müddet içinde yapılmış sayılmaz. Askerlik müddeti, kanunlarına göre muhtelif miktarda olan bu hizmetler fiilen yapıldıktan sonra başhyan memuriyet derecelerinde geçmiş sayılır.

3. 4379 sayılı Kanunun ikinci maddesi, sadece 3656 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi memurlara uygulanmaktadır. Devlet Demir ve Denizyolları İşletmeleri memurları bu kanunlara tâbi olmadıkları için adı geçen kanunun hükmü dışında kalmış bulunmuyorlardı.

Yapılan değişiklik ile, 4379 sayılı Kanunun Çeşitli Barem ve Teadül kanunlarına göre maaş veya ücret alan bütün memurlara uygulanması sağlanarak, memurlar arasındaki bu ayrılık bertaraf edilmiştir.

4. Yürürlükte olan geçici madde 1 Eylül 1939 ve kanunun neşri tarihi olan Ocak 1943 tarihleri arasındaki muvazzaf askerlik müddeti ile memuriyet müddeti münasebetini askerlikten önce memur olmak ve olmamak hallerine göre düzenlenmiştir.

Önce memur iken muvazzaf kısa hizmet için askere alınmış olanların askerlikle ilgileri kesilmemiş olduğu için, askerlikte geçirdikleri müd-

det zaten memuriyette geçmiş sayıldığından terhisten sonra, yine aynı vazifeye geldikleri zaman askerlik müddeti tutarı kadar müddet fiili memuriyet yapmış gibi terfi etmişlerdir.

A) Ancak, tatbikatta istenilmeyen bâzı neti. celerin çıktığı da görülmüştür. Meselâ, maaşlı bir memuriyette çalışırken yüksek tahsilini bitiren ve muvazzaf kısa hizmetini yapmak üzere askere giden ve terhis edildikten sonra yüksek tahsili sebebiyle yüksek dereceli bir memuriyete giren bir kimsenin, askerlikte geçirdiği müddet ilk memuriyetinde geçmiş sayılacağı için terhisten sonra aldığı yüksek dereceli memuriyete askerlik müddetinin yapılmasına inkân bulunmamaktadır. Buna mukabil askerliğinden önce hiç memuriyeti olmıyan aynı durumdaki başka biri, terhisten sonra aldığı aynı memuriyete askerlik müddeti kadar memuriyet yapmış sayılarak kanundan faydalanmıştır. Bu farkın sebebi şudur: Madde, terhisten sonra, daha yüksek dereceli bir memuriyete geçme ihtimalini derpiş etmemiştir; terhisten sonra da askerlikten önceki derecede bir memuriyete avdet edileceği ihtimaline göre yazılmıştır.

Bu farkı kaldırmak maksadiyle : 1 Eylül 1939 tarihinden sonra silâh altına alınmış ve terhis edilmiş ve birinci maddenin ikinci fıkrasındaki şartları haiz iken - yani, kısa hizmete tâbi olup da asli bir memuriyete tâyininden sonra muvazzaf askerliğini yapan ve subay olarak terhis edilenlerin - askerlikte geçirdikleri müddet memuriyet müddetlerine sayılmamış ise halen buldukları memuriyet derecesinde birinci madde hükümlerine göre sayılması temin edilmiştir.

B) Birinci madde hükmünden; bâzı kişiler de, muvazzaf askerlik müddetlerinin memuriyetlerine sayılmasında noksan istifade etmişlerdir. Kanunun birinci maddeisnin ikinci fıkrası, askerlikte geçirilen müddetin ancak ilk memuriyet derecesine munhasır olarak sayılacağı tarzındaki anlayışa müsait olduğu için; faraza askerlikten önceki memuriyetinde normal olarak terfiine iki ay kalmış olduğu halde muvazzaf hizmete alınan bir memurun terhisinden sonra, askerlikte geçirdiği müddetin ancak iki aylık müddeti evvelki memuriyetine eklenerck terfiine sayılmış, bu müddetin ilk dereceden gayri derecelere tesiri olamayacağı mülâ-

bazası ile mütebaki müddetten memur istifade ettirilmişdir.

Birinci maddeyi yukarda izah edilen şekilde değiştirince, bu suretle noksan istifade etmiş olanların da, halen buldukları memuriyet derecesinde tam olarak istifadelerinin sağlanacağı geçici maddede belirtilmiştir.

5. — Askerlikte geçen müddetin, namzetlik ve sitaj müddetleri bittikten sonra başlıyan ilk memuriyet derecesinde geçmiş sayılması gerektiğine dair birinci maddenin son fıkrasında yaptığımız değişiklik gereğince, 1 Eylül 1939 dan sonra, muvazzaf askerlik müddetleri, sitaj müddeti içinde sayılmış olanların ve bu yüzden mağduriyete uğrıyanların durumlarını düzenleme maksadiyle kanuna ikinci geçici madde yazılmıştır.

Komisyonomuz kaymakam namzetlik ve sitaj statusüne mütaallik teklifin 4379 sayılı Kanunla münasebetli kısmını bu tasarıya böylece aldıktan sonra diğer hususları ayırarak 1700 sayılı Kanunun 2 nci ve 3 ncu maddelerini değiştiren 4089 sayılı Kanun çerçevesi içinde müzakere etmeye karar vermiştir.

Bu suretle Büyük Meclise arzedilen tasarı ve teklifler esas itibariyle kabul dilmişlerdir. Ayrıca müzakere sırasında vâkı teklifler de incelenmiş ve bunlardan kabul edilenler kanunun geçici 3 ncu maddesini teşkil etmiştir. Bu maddenin de gerekçesi şudur.

1 Eylül 1939 tarihinden itibaren geçen yıllar fevkalâde hallerin devamı yıllarıdır. Mevzuumuz bakımından bu yılların hususiyeti iki hal ile tecelli etmiştir :

A) Kısa hizmete tâbi muvazzaflık müddeti bir sene iken, Bakanlar Kurulu kararıyla bu müddet uzatılmıştır.

B) Muvazzaf hizmetini yapmış olanların bu yıllar içinde talim ve manevra maksadı ile çağrıldıkları ihtiyat hizmeti 45 günden çok fazla devam etmiştir. 4379 sayılı Kanun 1 Eylül 1939 dan sonra kısa hizmete tâbi olup da muvazzaflık müddetinden fazla yedek subaylık yapmış olanların vatani hizmetindeki bu gayretlerine karşılık olarak geçirdikleri askerlik müddetlerini terhislerinden sonra aldıkları memuriyete saymıştır.

Aynı âli hizmete talim ve manevra için çağrılan ve henüz memur dahi olmıyan gencin ne ihtiyat askerlik hizmetini; ne de 1 Eylül 1939

dan önce yapıldığı için muvazzaflık hizmetini terhisten sonra aldığı hizmette saymak imkânı olmayacaktır. Bu haksızlığı önlemek maksadıyla Komisyonumuz 1 Eylül 1939 tarihinden önce muvazzaflık hizmetini yapmak üzere silâh altına alınmış olan yedek subayların henüz bir memuriyete girmeden talim ve manevra maksadıyla askerlikte geçirdikleri müddet hakkında da birinci madde hükmünün uygulanmasını muvafık görmüştür. Yani bunlar, terhislerinden itibaren üç yıl içinde memuriyet almışlarsa, talim ve manevra maksadıyla askerlikte geçirdikleri müddet eksiksiz olarak stajdan aldıkları ilk asli memuriyet derecesinde ve artarsa bir üst derece memuriyette geçmiş sayılır.

İhtiyat hizmete gitmeden önce memur olanların 4161 sayılı Kanun hükümlerine göre memuriyetleri ile ilgileri kesilmemiş ve askerlikleri arasında memuriyetleri devam etmiş sayılarak tarifleri yapılmış olacağı için burada ayrıca hüküm koymaya lüzum görülmemiştir. İhtiyat hizmete gitmeden önce bir memuriyetin staj devresinde olanlar hakkında da 4161 sayılı Kanun uygulanacağı ve askerlik sırasında memuriyet devam ettiği cihetle stajın da devam etmiş sanılarak terfii buna göre yapılmış olacağı düşünülerek bu kanuna ayrıca hüküm eklenmesine lüzum bulunmadığına karar verilmiştir.

Geçici üçüncü maddenin diğer hükmü de şudur: 1 Eylül 1939 tarihinden sonra silâh altına alınıp da muvazzaf hizmetinden subay olarak terhis edilmiş olanların üç yıl içinde bir memuriyet almış olmaları şartıyla muvazzaf asker-

likte geçirdikleri müddetin memuriyette geçmiş sayılacağı birinci madde ve geçici birinci maddede açıklanmıştır. Fakat muvazzaf hizmetten terhislerinden sonra üç yıl geçmeden talim ve manevra maksadıyla askere alınmaları halinde bu ihtiyat askerlikten terhislerinden itibaren üç yıl içinde bir memuru almış olmaları şartıyla talim ve manevra dolayısıyla askerlikte geçirdikleri müddetin memuriyetlerinde geçmiş sayılması; muvazzaf hizmetten terhis edildikten sonra üç yıl içinde memuriyet alamamalarına talim ve manevra için asker edilmelerinin sebebiyet verdiği düşünülerek uygun görülmüştür.

Bu suretle yapılan değişikliklerle hazırlanan kanun tasarısı saygı ile sunulur.

Maas Kanunu tasarısı Geçici

Komisyon Başkanı	Sözcü
Ordu	Bursa
<i>Hamdi Şarlan</i>	<i>Abdurrahman Konuk</i>
Kâtiç	
Erzurum	Afyon Karahisar
<i>Ş. İbrahimhakkıoğlu</i>	<i>S. Aldoğan</i>
Ankara	Balıkesir
<i>M. Aksoley</i>	<i>H. Şeremetli</i>
Çankırı	Giresun
<i>Gl. Z. Soydemir</i>	<i>E. Dizdar</i>
Kütahya	Malatva
<i>Hakkı Gedik</i>	<i>Esat Doğan</i>
Mardin	Niğde
<i>M. K. Boran</i>	<i>R. Gürsoy</i>
Tekirdağ	Yozgad
<i>Z. Ersin Cezaroğlu</i>	<i>Ihsan Olgun</i>

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

4379 sayılı Kanunun 1 ve 2 nci maddelerinin
değiştirilmesine ve bâzı hükümler eklenmesine
dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — Asli bir vazifeye tâyin edildikten sonra muvazzaf askerlik hizmetini ifa için silâh altına alınanların memuriyetleri ile alâkaları kesilir. Bunlardan terhislerinden itibaren üç sene zarfında memuriyet talebinde bulunanlar eski sınıf ve derecelerine muadil memuriyetlere tercihan tâyin olunurlar.

Kısa müddete tâbi olup da asli bir vazifeye tâyininden evvel veya sonra muvazzaf askerliğini yapan ve Yedek Subay olarak terhis edilenlerin terhislerinden itibaren üç sene zarfında memurluk için müracaat etmeleri şartı ile Yedek Subay Okulunda ve subaylıkta geçirdikleri müddet terfi müddetlerine sayılır. Bu müddetten arta kalan olursa üst derecelerdeki terfilerinde nazara alınır.

Ancak bu müddet namzetlik, staj ve mecburi hizmet için hesaba katılmayıp kanunlarına göre namzetlik ve staj müddetlerinden sonra başhyan memuriyet derecelerinde sayılır.

MADDE 2. — Bu kanun hükümleri çeşitli Barem ve Teadül kanunlarına göre maaş veya ücret alan bütün memurlar hakkında uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Kısa hizmete tâbi olup da 1 Eylül 1939 tarihinden itibaren muvazzaf hizmetini yapmak üzere silâh altına alınıp Yedek Subay olarak terhis edilenlerden birinci maddenin ikinci fıkrasında yazılı şartları haiz iken istifade edememiş veya noksan istifade etmiş bulunanların askerlikten önce memuriyet yapmış veya yapmamış veyahut yaptığı memuriyetini terk ile terhisinden sonra başka bir memuriyete girmiş olmalarına bakılmaksızın bi-

rineci madde hükmünden tam olarak istifadeleri sağlanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — 1 Eylül 1939 tarihinden itibaren birinci maddenin ikinci fıkralarından istifade hakları 1700 ve 4089 sayılı kanunlar gereğince stajlarını yaptıkları sıradaki memuriyetlerinde sayılmak sureti ile emsallerinden geri kalanlar dahi bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte buldukları asli memuriyet derecelerinde adı geçen fıkra hükmünden tam olarak istifade ettirilirlen.

Ancak stajda iken 4379 sayılı Kanun hükümleri gereğince geçirdikleri bir üst dereceye ait maaş farkları bu maddenin birinci fıkrasının tatbiki sureti ile alacakları yeni derece maaş farklarından kesilir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Kısa hizmete tâbi olarak 1 Eylül 1939 tarihinden önce muvazzaflık hizmetini yapmak üzere silâh altına alınmış ve 1 Eylül 1939 dan evvel veya sonra yedek subay olarak terhis edilmiş ve bir memuriyete girmeden veya kısa hizmete tâbi olarak 1 Eylül 1939 tarihinden sonra silâh altına alınıp da muvazzaflık hizmetinden yedek subay olarak terhis edilmiş ve üç sene geçmeden talim ve manevra için silâh altına alınmış bulunanların talim ve manevra dolayısıyla askerlikte geçirdikleri müddetler hakkında da birinci madde hükümleri uygulanır.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Bütçe Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/460 2/98, 131, 137

Karar No. 46

20 . I . 1950

Yüksek Başkanlığa

Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun ikinci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici iki madde eklenmesi hakkında Başbakanlığın 6/4270 sayılı tezkeresiyle Bingöl Milletvekili Feridun Fikri Düşünsel'in, aynı Kanunun geçici maddesine iki fıkra eklenmesi ve Bolu Milletvekili Lûtfi Gören'in, aynı kanunun geçici maddesinin kaldırılması ve bundan doğacak hakların tanınması ve yine Lûtfi Gören'in aynı kanunun birinci maddesinin değiştirilmesi, geçici maddesinin kaldırılması ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkındaki kanun teklifleri Geçici bir Komisyonunda incelenmiş ve Kamutaya sunulmuştur.

Kamutayda yapılan görüşmeler sırasında tasarrımın bir kere de Bütçe Komisyonunda görüşülmesi hakkında verilen önergeler dikkat nazara alınarak tasarı Komisyonumuza tevdi edilmiş bulunmaktadır.

Tasarıyı kapsıyan hususlar, tekiif sahipleri, Maliye Bakanı ve diğer ilgili Hükümet temsilcileri hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Geçici Komisyonca hazırlanmış bulunan metin üzerinde ayrı, ayrı durulmuş ve 4379 sayılı Kanunun tedvini sırasında noksan kalmış hükümleri, tamamlayıcı mahiyette olanlarla bugün için kabullerinde zaruret görülenler kabul edilmiş ve bunların dışında kalanların tasarıda yer almalarına lüzum olmadığı neticesine varılmıştır. Komisyonumuzca alınan kararın gerekçeleri aşağıda arz ve izah edilmiştir:

1. Yedek Subay Okulunda ve subaylıkta geçen müddetlerini terfi sürelerine saydıranlardan bunların sayılmasından sonra artakalan bir müddet olursa bunun da üst derecedeki terfi süresine eklenmesi hakkındaki Geçici Komisyonun birinci maddeye eklediği fıkra Komisyonumuzca kabul edilmemiştir. Bunun kabulü evvelce askerliğini yapmış ve bu askerlik süresini bugün yürürlükte olan hükümlere göre memuriyet hizmetine ekletmiş olanlarla bu tasarrımın ka-

bulünden sonra askerliğini yapacaklar arasında âdil olmanın mühim bir fark yaratacağı. Bu sebeple Komisyonumuz bu hükmün maddeden çıkarılmasını zaruri görmüştür.

Sözü edilen askerlik hizmetlerinin kanunlarına göre namzetlik ve staj müddetinden sonra başlayan memuriyet derecelerine sayılması esası Komisyonumuzca da tatbikatta ilgililer üzerindeki tesirinin muadeletini sağlamak bakımından uygun görülmüştür.

Yedek subaylıktan sonra terhis edilenlerin tahsillerine devamları halinde, askerlik hizmetlerinin memuriyete intisaplarında ne suretle sayılacağı da birinci maddeye eklenen bir hüküm ile belirtilmiştir.

2. 4379 sayılı Kanun hükmünün bütün Devlet daireleriyle 3659 sayılı Kanuna tâbi daireler memurları hakkında uygulanmasını aynı kanunun ikinci maddesi kabul ettiği halde Devlet Deniz ve Demiryolları memurlarının bu hükmün dışında kaldığı anlaşıldığından ikinci madde bu daireler memurlarını da içine alacak şekilde yeniden yazılmıştır.

Bu esaslar dışında her iki maddede şekle ait bâzı değişiklikler de yapılmıştır.

3. Devlet Denizyolları ve Demiryolları memur ve müstahdemleri hakkında kabul edilen yukardaki esasa göre yapılacak uygulamalarda bâzı esasların dikkate alınması lüzumlu görülmüş ve buna dair hükümler geçici 1, 2, 3, 4 ve 5 nci maddelerle temin edilerek tasarıya eklenmiştir.

4. 4089 sayılı Kanun gereğince kaymakamlık stajını yaptıkları sırada 4379 sayılı Kanunun birinci maddesindeki askerlik müddetini saydırmış olanların, aynı durumda olup kaymakamlıktan sonra askerlik hizmetine gidenlerle aralarında hâsıl olan kıdem farklarının izalesi maksadına mâtuf olan Geçici Komisyon maddesi ve bunun neticesi olarak evvelce staj devresine saydırmış oldukları askerlik hizmetinden dolayı aldıkları derece, aylık farkları-

nın iadesi hakkındaki aynı madde hükmü mevcut bir ikiliği ve adaletsizliği izale bakımından Komisyonumuzca da uygun görülmüş ve bu hükümler tasarıda 6 nci madde olarak yer almıştır.

5. Geçici komisyonun hazırlamış olduğu geçici birinci madde, şümulü itibariyle çok geniş bir mahiyet arz etmekle beraber geriye doğru hesaplaşma gibi şahsi statüleri bozarak bütün Devlet teşkilât kadrolarına şâmil birçok tedahülleri gerektireceğinden ve bunun hududunu çizmenin ve bütçeye tahmil edeceği külfeti kestirmenin imkânsızlığından dolayı bu hüküm tasarıdan çıkarılmıştır.

Ancak, 2556 sayılı Yargıçlar Kanununun geçici maddesinin 3 ncu fıkrasına dayanılarak yargıç veya savcı yardımcılıklarına tâyin edilmiş olanların Yedek Subay Okulunda ve subaylıkta geçen müddetlerinin halen almakta oldukları aylık derecelerindeki yükselme sürelerine sayılması, yalnız bu mesleke munhasır olan ve mevzuatlarının icabı olarak husule gelen bir adaletsizliği giderme bakımından, Komisyonumuzca uygun görülmüş ve tasarıya eklenen 7 nci madde ile bu cihet temin edilmiştir.

6. 4379 sayılı Kanun hükmünün 1 Eylül 1939 tarihinden evvel silâh altına alınmış ve bu tarihten sonra terhis edilmiş olanlarla aynı tarihten sonra silâh altına alınıp muvazzaflık hizmetinden yedek subay olarak terhis edilmiş ve üç yıl geçmeden tâlim ve manevra için silâh altına alınmış bulunanlar hakkında da birinci madde hükmünün uygulanması maksadiyle Geçici Komisyon tarafından hazırlanan geçici üçüncü madde, adı geçen kanunun birinci maddesi hükmü, kanunun tesbit ettiği tarihten çok evvelki zamanlara kadar teşmil etmek, tâlim ve manevra maksadiyle silâh altına alınanları da içine almak suretiyle kanunun tâyin ettiği hududu aşmakta ve nereye kadar gideceği belli olmıyan bir genişlik arz etmekte olduğundan bunun bütçeye getireceği ağır külfeti de şimdiden tahmin etmenin mümkün olamayacağı neticesine varılarak bu hüküm Komisyonumuzca tasarıdan çıkarılmıştır.

Ancak bir memuriyete girmeden ve Eylül 1939 tarihinden önce muvazzaflık hizmetini kısa

olarak yapmak üzere silâh altına alınanlardan Eylül 1939 tarihinden sonra terhis edilenlerin bu tarihten sonra yedek subay olarak askerlikte geçen müddetlerinin halen buldukları derecelerdeki terfi sürelerine eklenmesi uygun görülerek geçici sekizinci madde bu maksatla tasarıya eklenmiştir.

Tasarının üç ve dördüncü maddeleri yürürlük hükümlerini kapsamaktadır.

Bunlardan başka daha üç noktanın bu tasarıya eklenmesi bâzı Milletvekillerce istenmiş bulunmaktadır. Onlar da :

a) 4379 sayılı kanun hükmünün erlere de teşmili;

b) Evvelce kısa hizmetini yapmış ve tahsilini yüksek dereceye çıkarmak için herhangi bir okulda öğrenci iken talim ve manevra maksadiyle silâh altına alınmış bulunanların da adı geçen kanun hükmünden faydalanmaları;

c) Terhis edilenler tâyin edilmedikçe, münhallerde hariçten memur tâyin edilmesinin yasak edilmesi hususudur.

a ve b fıkralarındaki istekler 4379 sayılı Kanunla ilgili görülmemiş ve c fıkrasındaki halin de uygulanma kabiliyeti olmadığı neticesine varılmış olduğundan dikkat nazarına alınmamıştır.

Yukarda arz ve izah edilen hususlara uygun olarak Komisyonumuzca yeniden hazırlanan kanun tasarısı Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
Mardin	Kastamonu	Ankara
R. Erten	M. Akalın	F. Öymen
Amasya	Ankara	Aydın
A. K. Yiğitoğlu	C. Gölet	Gl. R. Alpman
Diyarbakır	Diyarbakır	Erzincan
C. Ekin	Ş. Uluğ	N. Pekcan
İsparta	İzmir	Kastamonu
K. Turan	S. Dikmen	T. Coşkan
Kırklareli	Kırşehir	Konya
Korgl. K. Doğan	Ş. Torgut	Dr. M. F. Dündar
Malatya	Niğde	Ordu
M. S. Eti	R. Gürsoy	H. Yalman
Seyhan		Urfa
A. R. Yüregir		A. Akan

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun birinci ve ikinci maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı geçici maddeler eklenmesine dair Kanun tasarısı

BİRİNCİ MADDE — 4379 sayılı Kanunun birinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Asli bir vazifeye tâyin edildikten sonra muvazzaf askerlik hizmetini ifa için silâh altına alınanların memuriyetleriyle alâkaları kesilir. Bunlardan terhislerinden itibaren üç yıl içinde memuriyet talebinde bulunanlar eski sınıf ve derecelerine muadil memuriyetlere tereihan tâyin olunurlar.

Kısa müddete tâbi olup da asli bir memuriyete tâyininden evvel veya sonra muvazzaf askerliğini yapan ve yedek subay olarak terhis edilmişlerin terhislerinden itibaren üç yıl içinde memurluk için müracaat etmeleri şartıyla Yedek Subay Okulunda ve subaylıkta geçirdikleri müddet, terfi müddetlerine ilâve edilir.

Ancak, bu müddet namzetlik, staj ve mecburi hizmet için hesaba katılmayıp kanunlarına göre namzetlik ve staj müddetlerinden sonra başlıklarında memuriyet derecelerinde sayılır.

Yedek subay olarak terhis edilenlerden, terhis edildikleri yıl içinde yüksek bir okula kayıtlı bulunan veya askerlikten evvel kayıtlı olup da terhislerinden sonra en çok bir yıl içinde tekrar tahsillerine devamla başlayanlar, tahsillerini süratle kalmaksızın bitirmek ve mezuniyetleri tarihinden itibaren bir yıl içinde memuriyet için müracaatta bulunmak şartıyla yukardaki bölümlerden faydalanırlar.

İKİNCİ MADDE — Aynı kanunun ikinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bu kanun hükümleri muhtelif Bazen ve Yıllık kanunlara göre aylık alan memurlar hakkında uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte muvazzaflık hizmetini kısa olarak yapmak üzere silâh altında bulunan 3173 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele dâhil müseccel memurlar hakkında eski hükümler uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — 1 Eylül 1939 tarihinden sonra muvazzaflık hizmetini yapmak üzere silâh altına alınmış olup da bu yüzden idare ile

İlgisi kesilen 3173 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele dâhil gayrimüseccel memurlardan;

A) Bu kanunun yayımından evvel yedek subay olarak terhis edilmiş olup da terhislerinden itibaren üç yıl içinde ve bu kanunun yayımından evvel idareye tekrar intisap etmiş olanlar hakkında bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte müktesep hak olarak almakta oldukları ücret derecesi üzerinden,

B) Bu kanunun yayımından evvel yedek subay olarak terhis edilmiş bulunduğu halde idareye henüz intisap etmemiş olup terhis tarihlerinden itibaren üç yıl içinde idarede bir görev alacakların müktesep hak olarak tâyin edilecekleri ücret dereceleri üzerinden,

Haklarında birinci madde hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 3. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 3656 sayılı Kanuna tâbi memurlarından bu kanunun yayımı tarihinde muvazzaflık hizmetini kısa olarak yapmak üzere silâh altında bulunanlar hakkında eski hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Bunlardan yedek subay olarak terhis edilecek olanlarla 1 Eylül 1939 tarihinden sonra muvazzaflık hizmetini kısa olarak yapmak üzere silâh altına alınmış bulunanlardan bu kanunun yürürlüğünden evvel yedek subay olarak terhis edilerek idaredeki görevine başlamış bulunanlardan bu kanunun yürürlüğünden evvel yedek subay olarak terhis edilerek idaredeki görevine başlamış bulunanların Yedek Subay Okulunda 1/3 nispeti üzerinden ücret almak suretiyle geçmiş ve geçecek olan süreleri:

A) Hâlen Yedek Subay Okulunda olanların subay tâyini tarihinde müktesep hak olarak alacakları ücret derecesindeki,

B) Hâlen subay tâyin olunmuş veya idaredeki görevine başlamış bulunanların bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte müktesep hak olarak almakta oldukları ücret derecesindeki

Terfi sürelerine eklenir.

Bu madde ile geçici ikinci madde hükümlerinden diğer bir dairede daha evvel haklarında 4379 sayılı Kanun uygulanmamış olanlar faydalanırlar.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bir memuriyete girmeden veya memurlukla alâkası kesilmek suretiyle ve Eylül. 1939 tarihinden sonra muvazaflık hizmetini kısa yapmak üzere silâh altına alınan ve yedek subay olarak terhis edilenlerden 3656 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi daire ve müesseselerde görev almadan, terhislerinden itibaren üç yıl içinde Devlet Denizyolları ve Limanları ve Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüklerinde bir göreve tâyin olunup da tâbi bulunlukları hükümler dairesinde terfilere yapılmış bulunanların Yedek Subay Okulunda ve yedek subaylıkta geçen hizmet süreleri bu kanunun yayımı tarihinde müktesep hak olarak almakta buldukları aylık derecesindeki sürelerine eklenir.

GEÇİCİ MADDE 5. — Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 3656 sayılı Kanuna tâbi memurlarından veya Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü gayrimüseccel memurlarından iken Eylül. 1939 tarihinden sonra yedek subay olarak fiilî hizmete alınanlardan terhislerinden itibaren üç yıl içinde ve bu kanunun yayımından evvel bu idarelere intisap ile;

A) Umumi hükümler dairesinde terfi ettikten sonra 3656 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi daire ve müesseselerde görev almış bulunanlardan,

B) Umumi hükümler dairesinde terfi için gereken müddeti doldurmadan ve terhisi tarihinden üç yıl geçtikten sonra 3656 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi daire ve müesseselerde görev almış ve buralarda umumi hükümler dairesinde terfi etmiş bulunanlardan, Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü gayrimüseccel memurlarının Yedek Subay Okulunda ve yedek subaylıkta, Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 3656 sayılı Kanuna tâbi memurlarının Yedek Subay Okulunda 1/3 nispeti üzerinden üç-

ret almak suretiyle, geçen hizmet süreleri bu kanunun yayımı tarihinde müktesep hak olarak aldıkları aylık derecelerindeki terfilerinde nazara alınır.

GEÇİCİ MADDE 6. — 4089 sayılı Kanun gereğince stajlarını yaptıkları sırada 4379 sayılı Kanunun birinci maddesinin ikinci fıkrası hükmünden faydalanmış bulunanların Yedek Subay Okulunda ve yedek subaylıkta geçirdikleri hizmet müddetleri halen almakta oldukları aylık derecesindeki terfi sürelerine eklenir.

Ancak bunlardan stajda iken 4379 sayılı kanundan faydalanmak suretiyle terfi etmiş olanların aldıkları aylık farkları, birinci fıkra hükmüne göre terfi süresine eklenecek müddet ne kadar ise o müddetçe alacakları aylıklardan kesilir.

GEÇİCİ MADDE 7. — Kısa hizmete tâbi olup da 1 Eylül 1939 tarihinden sonra muvazaf askerlik hizmetini yapmak üzere silâh altına alınanlardan terhislerinden itibaren üç sene zarfında müracaat ederek muhtelif barem ve teadül kanunlarına tâbi daire ve müesseselere intisap edenlerle böyle daire ve müesseselerde müstahdem iken muvazaf askerliklerini yapanlardan bilâhara 2556 sayılı Yargıçlar Kanununun geçici maddesinin 3 ncü fıkrasına dayanılarak yargıç veya savaç yardımcılıklarına tâyin edilmiş olanların Yedek Subay Okulunda ve subaylıkta geçirdikleri müddet halen almakta oldukları aylık derecesindeki terfi sürelerine eklenir.

GEÇİCİ MADDE 8. — Bir memuriyete girmeden ve Eylül 1939 tarihinden önce muvazaflık hizmetini kısa olarak yapmak üzere silâh altına alınanlardan Eylül 1939 tarihinden sonra terhis edilenlerin bu tarihten sonra yedek subay olarak askerlikte geçen müddetleri halen buldukları derecedeki terfi sürelerine eklenir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.